

Om fernissa

Syftet med att applicera fernissa på en bild är att dels ge bilden ett skyddande lager, dvs. hindra den från att påvekas negativt av den miljö den är placerad i (solljus, fukt, rök), samt att återfå färgernas ursprungliga lyster och valör.

Vid oljemåleri suger underlaget bindemedlet (vanligtvis linolja) ur pigmentet, och gör att färgen mattas vid torkning. Detta är särskilt noterbart vid användning av mörka färger.

Det är svårt att totalt förhindra detta fenomen, men en god grund är A och O. Läs mer om olika grunderingar här: [Akrylgrundering duk](#) & [Oljegrundering duk](#)

Olika typer

Idag finns det några olika fernissor att välja mellan, blank, satin och matt fernissa, och vilken du vill ha är en smaksak. En blank fernissa ger mer lyster åt färgerna men gör också bilden mer känslig för störande ljus och reflexer i den omgivning den hängs i.

En matt fernissa ger som namnet indikerar en matt yta, men gör också att de mörkaste valörerna lyfts upp en aning, och förlorar sitt djup.

Vill man ha ett mellanting kan man använda den fernissa som kalls satin, eller hitta sin egen favoritblandning genom att tillsätta matt fernissa till den blanka. Oftast räcker det med en liten mängd för att dämpa den blanka fernissan en aning, och en lämplig utgångspunkt är ca 1 del matt till 5 delar blank fernissa.

Ett tips är att ta fram en bit torr målning du har liggandes och göra tester med olika blandningar för att hitta vad just du föredrar.

Mellanfernissa

Mellanfernissa används för att återfå lystern i torkade lager färg som mättats och består i princip av en vanlig fernissa utspädd med lösningsmedel.

Många anser att användandet av mellanfernissa är mindre bra för målningen, och att det ger en obehaglig yta att fortsätta måla på.

Ett bättre alternativ till mellanfernissa är att använda en blandning av linolja och terpentin, ca 1 del olja till 3-5 delar terpentin, och stryka denna blandning över hela bilden (som måste vara torr) med en bred pensel, och sedan torka bort överflöd med en mjuk trasa. Det är viktigt att torka bort överflödig olja så inte ytan blir för fet och på så sätt oemottaglig för kommande färglager.

Rent kemiskt sett är det mycket bättre att använda olja/terpentin än mellanfernissa och ger alltså ett mer permanent resultat.

Applicering

Det påstås ofta att man måste vänta minst sex månader upp till ett år innan du applicerar fernissa på din oljemålning, men detta är inte helt korrekt. Detta baseras på det faktum att oljefärg torkar från ytan och inåt, genom kontakt med syre (om du inte använder

blybaserade färger som torkar inifrån och utåt), och om du applicerar fernissa för tidigt så kan inte färgen längre torka ordentligt.

Ett annat alternativ, och också ett bättre alternativ rent kemiskt sett, är att applicera fernissan då färgen är yttorr, dvs. normalt sett efter ett par dagars torktid. Vad som sker då är att fernissan torkar tillsammans med färgen och skapar ett starkt och permanent ytskikt. Vad man bör tänka på om man applicerar fernissan i ett tidigt skede är att vara säker på sin hand och undvika att gå över samma område mer än en gång, vilket kan resultera i att man löser upp den underliggande färgen.

Se till att arbeta i en dammfri miljö, då damm kan lätt förstöra din fina bild om du inte ser upp. Har damm väl fastnat i fernissan är det väldigt svårt att bli av med problemet. Använd en bred syntet pensel, en s.k. moddlare (t.ex. den [här](#)) och applicera fernissan med jämna och parallella drag, och undvik att behöva gå över samma yta mer än en gång. Lättast är om du håller upp din fernissa i ett litet fat eller dylikt så du kan doppa hela penselns bredd i den.

När ytan är torr kan du, om du önskar, applicera ett lager till - då i motsatt riktning.

Rengör penseln ordentligt med såpa efter användning och använd den inte för någonting annat än fernissering.

När man ska rengöra penseln man använt till fernissa, så räcker det inte med endast såpa, utan man måste först rensa den ordentligt i lösningsmedel, annars kan det ligga kvar hartsrester i borsten som förstör den.

Lycka till!